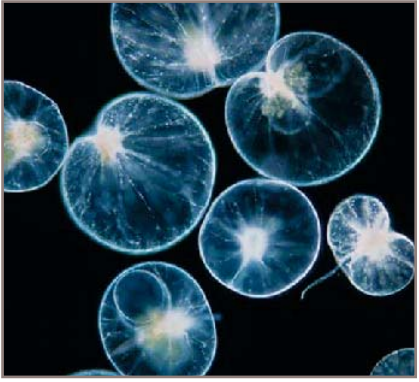

tekhücreliler

Noctiluca spp.

Boylan, 200-2000 mikrometre arasında değişir. Küre biçimindedirler. İplik biçimindeki iki kamçıyla hareket ederler. Tüm dünya denizlerinde bulunurlar. Suda asılı olarak yaşarlar. Bir araya geldiklerinde, ışık saçma özellikleri nedeniyle, geceleri denizlerde yakamaz denen panilya neden olurlar. En bilinen türü *Noctiluca miliaris* aşırı arttığında, suyun renginin kızıl dönmesine (kızıl kuşak) yol açar.

tekhücreliler

Euglena spp.

Boylan 25-100 mikrometre arasında değişir. İlg ya da şerit biçimindedirler. Bir kamçı sayesinde hareket ederler. Ayrıca vücutlarını kısaltıp, uzatarak da hareket edebilirler. Genellikle tatlı sularda yaşarlar. Yeşil renklidirler. Gün ışığında, yeşil bitkiler gibi fotosentez yaparak besinlerini üretirler. Ayrıca, karanlık ortamlarda da, dışarıdan aldıkları besinlerle beslenirler. Aşırı arttıklarında suyun üzerinde yeşil lekeler oluşur.

tekhücreliler

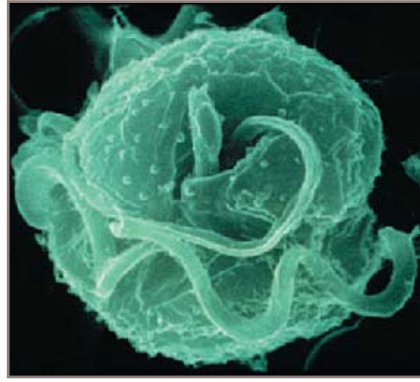
Volvox spp.

Kloroplastları olduğundan fotosentez yaparlar. Yalnızca tatlı sularda ve koloniler halinde yaşarlar. Bu nedenle çok hücreliler içinde sınıflandırıldıkları da olur. Büyük jelatin küreler halinde olan koloniler, 100-20.000 hücreden oluşur. Bu hücreler özelleşmiş olup, aralarında işbölümü vardır. Büyük koloniler gözle seçilebilir.

tekhücreliler

Pfiesteria spp.

Suda balık dışkısı ya da balıklara ait salgı olduğunda, zehirli bir madde salgırlar. Bu zehirli madde, kitlesel balık ölümlerine yol açar ve onlar da bu ölü balıklarla beslenirler. İnsanlara da zarar verirler. Yaşamları boyunca biçimlerini ve boyutlarını değiştirirler; 24 farklı biçime hızla dönüşebilirler. Bu değişim, 10 dakikadan az bir sürede gerçekleştirebilir ve boyutlarını 125 kattan fazla artırabilirler.

tekhücreliler

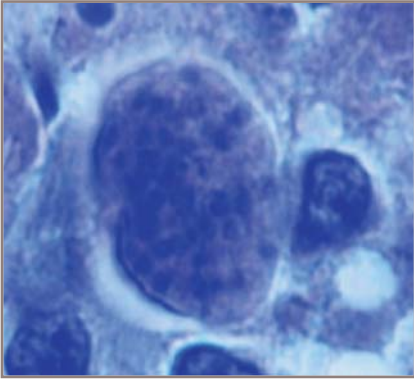
Cosmarium spp.

Genellikle tatlı sularda yaşarlar. 20-110 mikrometre uzunluğunda, tekhücreli ya da iplikli yapıdaki suyunlardır. Her hücrede, farklı biçimlerde olabilen en az bir kloroplast bulunur. Üreme işlevini yerine getirecek hücreleri, karşılıklı geçerek sitoplazmalarını birbirlerine aktardıklarından, kavuşur suyunları da denir.

tekhücreliler

Toxoplasma spp.

Asalak olarak yaşarlar. Bir türü, kedilerin bağırsaklarında asalak olarak yaşar ve burada ürer. Yumurtalarının bulunduğu hayvanların etlerini yiyen kedilere bulaşır. Kedinin dışkıyla atılır ve insana da sindirim sistemi yoluyla bulaşır. İnsanda, "toksoplazmozis" denen hastalığa yol açarlar. Bu hastalık, kısırlığa ya da gebelerde düşüklere neden olur. Hastalığı geçiren kişiler bağışıklık kazanır.

tekhücreliler

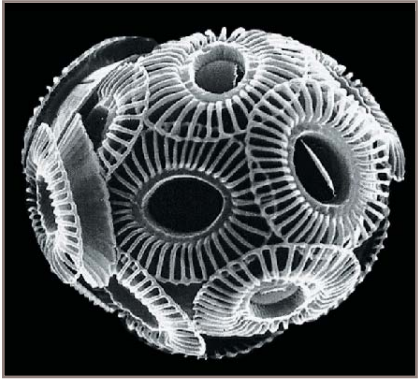
Saprolegnia spp.

Su küferlerinden bir cinstir. Nemli toprakta ya da tuzlu-acı ya da tatlı sularda yaşarlar. Klorofil taşımazlar. Bu nedenle besinlerini dışarıdan hazır olarak alır, ya da başka bir canlı üzerinde asalak olarak beslenirler. Ölmüş canlıların ayrıştırılmasında önemli rol oynarlar.

tekhücreliler

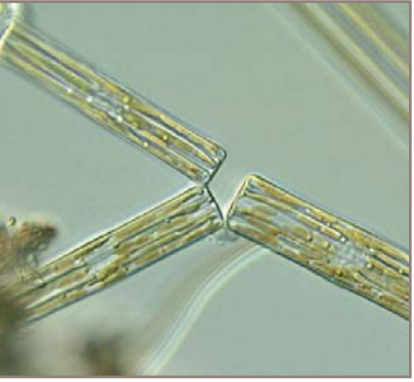
Emiliania spp.

Serbest hareket ederler. Fotosentez yaparlar. Okyanuslarda, ender olarak tatlı sularda ve toprakta yaşarlar. Kimi türlerinin, küresel ısınmayla ilgili oldukları saptanmıştır. Diğer bitkisel tekhücreli-lerden ayrılan en belirgin özellikleri, hücrenin dış yüzeyini koruyan kalsiyum karbonat plakalarıdır. Bu canlılar öldüğünde, plakaları deniz dibine çökerek kayaların yapısına katılır.

tekhücreliler

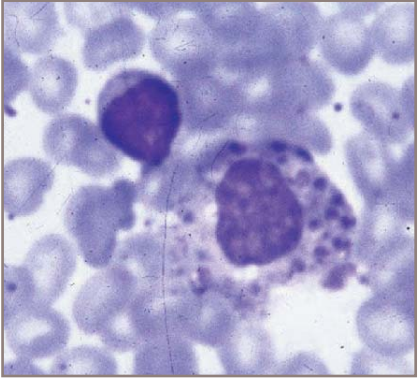
Tabellaria spp.

Altın sarısı suyunlarından olan diyatomlar, hem karada hem de sularda yaşayabilirler. Silisyum içeren, sert yapıli hücre duvarları vardır. Kalverengiden yeşile kadar değişik renklerde olabilirler. Çapları, 25 mikrometre ile 1 mm arasında değişebilir. Fosilleştiklerinde bunlara diyatomit adı verilir. İnsanlar, diyatomitleri sanayide, örneğin dışımacunu yapımında kullanırlar.

tekhücreliler

Leishmania spp.

Bu cinsin türlerinin hepsi birbirine benzer. Yuvarlak ve oval yapıli olup, 12,5 mikrometre boyundadırlar. Hücre içinde asalak olarak yaşarlar. İnsanlarda ve köpeklerde şark çabı, kalaazar (karahastalık) denen hastalıklara neden olurlar. Tatarcık da denen sinek türleri tarafından taşınırlar.

tekhücreliler

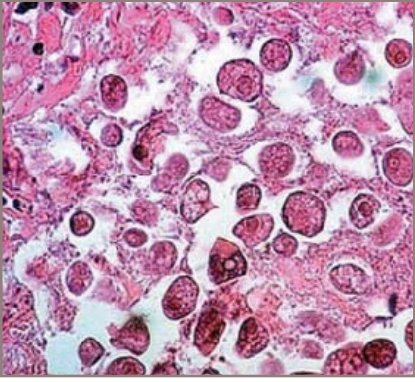
Amoeba spp.

Bu çıplak amip cinsi, tatlısularda, kokmuş su birikintilerinde, nemli topraklarda yaşar. Çapları 200-300 mikrometre arasında değişir. Yalancı ayaklarını besinleri olan diğer tekhücrelileri almada kullanırlar. Zeminde yaşarlar. Durgun sularda yaşayan *Amoeba proteus*, 300-600 mikrometre çapıyla en büyük çıplak amiplerden biridir.

tekhücreliler

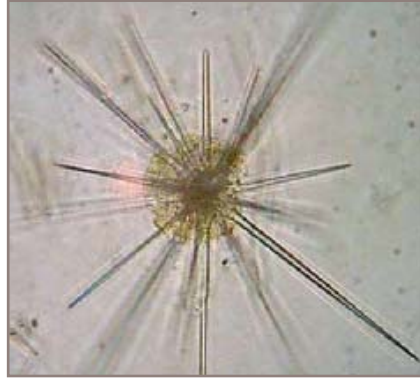
Entamoeba spp.

Amiplerden bir cinstir. 10-20 mikrometre çapındadırlar. Bağırsaklarda bakterilerle ve sindirilemeyen besin artıklarıyla beslenirler. Dışkıyla atılırlar. İnsana tekrar bulaşmaları, iyi yıkanmamış salata, meyve ve sebzelerle gerçekleşir. Bir türü insanda amipli dizanteri hastalığına yol açar. Bazı türleri de, insanda dişler üzerinde ve kurbagalının, hamamböceklerinin vücudunda yaşar.

tekhücreliler

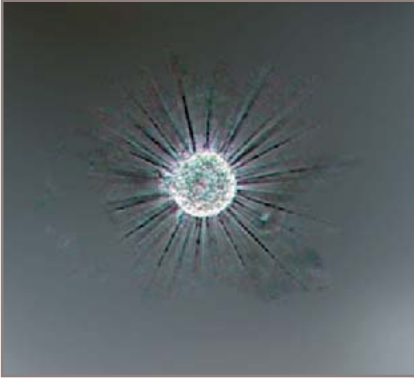
Acanthometra spp.

Denizlerde yaşarlar. Işnılardan bir cinstir. İskeletleri, ışınal uzanan ve vücudun tam ortasında birbirine dayanan, stronsiyum sülfat iğnelerinden oluşur. İskelet iğneleri, jelatinden bir kılıfa çevrilidir. İğnelerin yüzeye yakın yerlerinde kas lifleri bulunur. Bu liflerin kasılması ve gevşemesiyle hayvanın hacmi değişir. Kamçıları ve diyatomlarla beslenirler.

tekhücreliler

Actinophrys spp.

Güneş hayvanılarından bir cinstir. Örtüleri ve iskeletleri yoktur. Küre biçimindedirler. Tatlı sularda, kokmuş, bataklık sularında yaşarlar. Yalancıayaklarıyla besinlerini yakalarlar. Yalancıayakları düzenli bir biçimde açıldığında, hayvana, güneş ışınlarının saçılmasına benzer bir görünüme kazandırır. Hücre çapı, ortalama 40-50 mikrometredir. 30-90 mikrometre olan türleri de vardır.

tekhücreliler

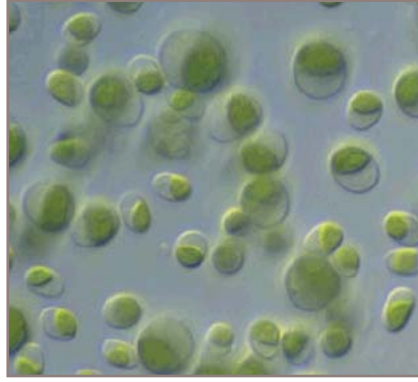
Nostoc spp.

Siyanobakterilerden bir cinstir. Tatlı sularda, denizlerde yaşarlar. Zarla çevrili bir çekirdekleri olmadığında bakteri, fotosentez yapmaları nedeniyle de iplikli mavi-yeşil suyunları olarak çok miktarda benzerler. Yeni büyümekte olan türlerinde protein oluşur. Yaşlandıkça karbonhidrat ve yağ üretimleri artar. Bu nedenle besin değeri olarak da tüketilirler.

tekhücreliler

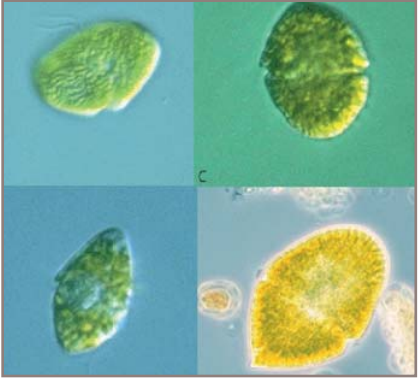
Chlorella spp.

Yeşil suyunları grubunda yer alırlar. 2 - 8 mikrometre boyutundadırlar. Küre ya da elips biçimindedirler. Tatlı suyunları da denir. Klorofil taşıdıkları ve fotosentez yaptıklarından bitkilere yaşarlar. Sayıları arttığında suların kırmızı renk alması- na neden olurlar. Ayrıca o sularda yaşamını sürdüren midye ve balıkları ölmesine ve o midyeleri yiyen insanların da zehirlenmesine yol açarlar.

tekhücreliler

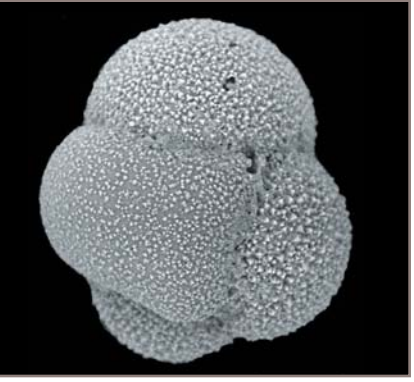
Gymnodinium spp.

İkikamçılarından bir cinstir. Vücut yüzeyleri ya çıplaktır ya da ince bir selüloz zarla örtülüdür. Üzerindeki yatay ve düşey doğrultudaki olukların içinde şerit biçiminde kamçılar vardır. Genellikle denizlerde yaşarlar. Sayıları arttığında suların kırmızı renk alması- na neden olurlar. Ayrıca o sularda yaşamını sürdüren midye ve balıkları ölmesine ve o midyeleri yiyen insanların da zehirlenmesine yol açarlar.

tekhücreliler

Globigerina spp.

Deiikilerden bir cinstir. Kabuklarının üzerinde çok sayıda delik bulunur. Küre biçimindedirler. Kalsiyum karbonattan yapılmış kabuğun üzerinde hayvanın suda sabit olarak asılı durmasını kolaylaştıran çok sayıda diken vardır. Suyosunlarını, diyatomları ve diğer tekhücreliler ve kimi çok hücrelilerin larvalarını yerler. Denizlerde, kıyılardan uzak yerlerde yaşarlar.

tekhücreliler

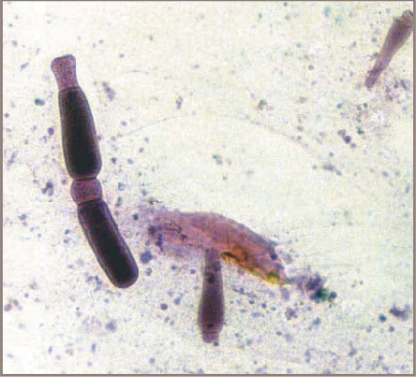
Paramecium spp.

Tatlı su birikintilerinde yaşarlar. Biçimleri nedeniyle, terlikshayvan olarak adlandırılırlar. Boyları 50-300 mikrometre arasında değişir. Vücutlarının çevresi sillerle (kırpiklerle) kaplıdır. Bu siller, hücre içindeki birtakım sinir iplikleriyle bağlantı halindedir. Sinir iplikçikleri, sillerden gelen uyarıları hücrenin her yerine iletir.

tekhücreliler

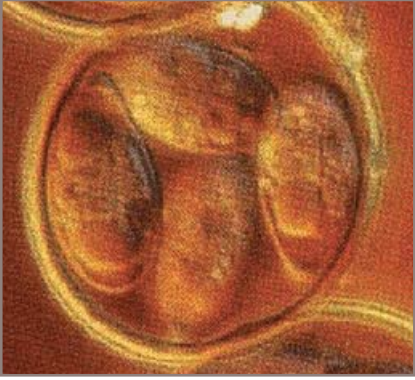
Gregarina spp.

Boylan, 10 mikrometre ile 16 mm arasında olabilir. Spora çoğalırlar. Ergin dönemlerinde, halkalı solucanlar, böcekler, yumuşakçalar, derisidenkiler ve tulumular gibi omurgasız hayvanların vücut boşluklarında asalak olarak yaşarlar. Bazı türlerinin, üzerinde yaşadıkları canlıya yapışmak için çengel, kıl, diş, diken gibi uzantıları vardır. Genç evrelerinde hücre içinde yaşarlar. Ergin evreleri solucan gibidir.

tekhücreliler

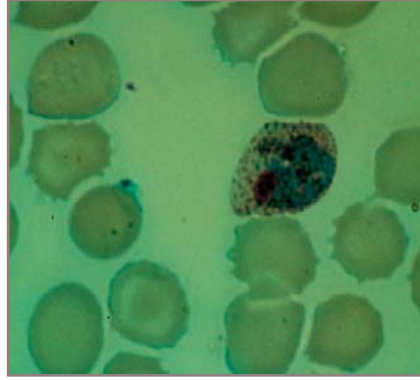
Eimeria spp.

Erginleri, 35-50 mikrometre arasındadır. Tavşan, tavuk, kaz, ördek, sığır, domuz, kedi, köpek gibi değişik evcil hayvanların bağırsak, safra kanalı ve karaciğer dokularında asalak olarak yaşarlar. Küçük bir çıyan türünün bağırsak dokularında da yaşadıkları saptanmıştır. Bazı türleri, ölümcül hastalıklara yol açar.

tekhücreliler

Plasmodium spp.

Kan yoluyla bulaşan asalaklardır. *P. vivax*, insanlarda önemli bir hastalık olan sıtma etkenidir. Gelişimini insan ve sıvrisinek üzerinde tamamlar. Anofel denen bir sıvrisineğin dişileri, *Plasmodium* kan emerek alır ve yine kan emdiği bir başka insana tükürüğüyle taşır.

tekhücreliler

Stentor spp.

Borazanhayvanlar da denir. 2 mm'ye erişebilen boylarıyla en büyük sillerlilerdendirler. Çıplak gözle de görürlürler. Tatlı sularda yaşarlar. Vücutları huniye benzer. Huninin geniş kısmı ağızdır. Ağız çevresi ve bütün yüzeyleri sillerle kaplıdır. Genellikle besin alırken bir yere tutunurlar. Ayrıca tutundukları yerden ayrılarak serbest de yüzebilirler. Diyatom ve diğer küçük canlılarla beslenirler.

tekhücreliler

Vorticella spp.

Çanhayvanı da denir. Bu cinsin türleri tek tek, tatlı sularda ya da kokmuş sularda yaşarlar. Kasilabilen bir sapla kendilerini bir yere bağlarlar. Vücutları çan biçimindedir. Ağız bölgesinde, hareketli bir dizi sil bulunur. Kimi suyunlarıyla ortak yaşam ilişkisine de girerler.

tekhücreliler

Acineto spp.

Denizlere yayılmış sillerlilerdendirler. Genç evrelerinde sillerli bulunur. Ergin evrelerindeyse silleri yoktur. Kimi türleri, bir sap aracılığıyla bir yere tutunarak yaşarlar. Sap, vücudun dip kısmından salgılanan sert bir yapı olduğundan uzayıp kısalmaz. Besinlerini emerek hücre içine alır.

tekhücreliler

Paranema spp.

Euglenida takımındadırlar. İlg biçiminde ya da uzun vücutları vardır. Kann tarafında bulunan yanktan bir kamçı çıkar. Renksizdirler. Ön uçlarında kamçı çukuruyla bağlantıda olan ağız bulunur. Bakteriler, diyatomlar, suyunları gibi canlılarla beslenirler. Akrabaları olan Euglenaları da yerler. Genellikle suların dibinde yaşarlar. Kamçılarıyla sürünerek hareket ederler.

tekhücreliler

Tekhücrelilerin Özellikleri...

Protista âlemi, tekhücreli ve çok hücreli fotosentez yapan suyunlarını, su küferini ve bazı algı mantarları, tekhücreli ya da koloni halinde yaşayan canlıları kapsar. Bu kart dizisinde Protista âleminin tekhücrelileri; tek tek ya da birlikteli yani koloni yapan canlılar tanıtılmıştır.

Tekhücreliler, fotosentez yaparak, emerek ya da doğrudan yiyerek beslenirler. Çoğalmaları eşeyli ya da eşeysizdir. Kamçı, sil ya da yalancı ayaklarıyla hareket ederler. Kimileri de hareket etmeden bir yere tutunurlar. Tekhücreli olmalarına karşın, çok hücrelilerde görülen yaşamsal işlevlerin birçoğunu yapabilirler. Kimi ilginç doğa olaylarına neden olurlar, kimi canlılarda hastalık yaparlar ya da canlıların zehirlenmelerine yol açarlar. Yaklaşık olarak 60.000 yaşayan ve 60.000 kadar da soyu tükenmiş fosil türü bilinir.

Tekhücreliler, sahip oldukları bitkisel ya da hayvansal özelliklerin çoğluğuna göre, *Chromista* ve *Protozoa* olmak üzere iki grupta incelenirler.